СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 235. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 8 жовтня, 1934. VOL. XLII. No. 235. Jersey City, N. J., Monday, October 8, 1934. THREE CENTS.

МИС ПЕРКИНС ПРО СТАНОВИЩЕ УРЯДУ ДО РОБІТНИЧИХ СПОРІВ

САН ФРАНСІСКО. — На конвенції Американської Федерації Праці виступили в пятницю Сол А. Розенблат, окружний адміністратор уряду для відбудови краю, та мис Перкинс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта.

Розенблат пояснював конвенції значіння кодексу для промислу. Кождий кодекс, говорив він, це тільки спроба унормувати відносини в данім промислі. Коли він показується непідходячим, його змінюється. Те саме відноситься до робітничих постанов кождого кодексу. Він признав кождому право критикувати кодекси та запевняв, що він готов боронити право кождого до такої критики, одначе просив критиків памятати на ті поправи умов, котрі кодекси „Найри" досі завели.

Мис Перкинс прочитала свою промову з паперу та пояснила, що промова була виготовлена й „справлена" у Вашинґтоні, даючи цим до зрозуміння, що промова становить не тільки особисті погляди бесідниці, але й становище федерального уряду. Вона запевняла конвенцію, що уряд стоїть за право робітників до колективної умови та противиться примусовому розсудови спорів робітників з підприємцями. Уряд, мовляв, має тільки тоді право мішатися в такий спір та його розсуджувати, коли підприємці й робітники не можуть розвязати спору та коли обі сторони віднесуться до уряду за його вирішення.

Конвенція приняла заяву мис Перкинс з одушевленням та зробила їй велику овацію.

ЧИ МУРИНИ МАЮТЬ МАТИ ОКРЕМІ ЮНІЇ?

Того самого дня конвенція порішила кілька інших справ. Говорено дуже багато про рівноправність Муринів-робітників з білими та постановлено усунути всякі упередження білих до чорних у юніях.

„Краєвий Союз для Поступу Муринів" вислав на конвенцію протест проти відділювання в юніях Муринів від білих.

ЗРІСТ УРЯДОВИХ ПРИХОДІВ З ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН.—Федеральний скарб зібрав уже досі один міліярд долярів податку.

Уряд уважає це за дуже замітний факт з огляду на те, що до цього часу минулого року зібрано було 271 міліонів долярів менше.

Про певний рух у промислі свідчить теж те, що промисли почали затягати щораз більше позичок.

СКІНЧИЛИ РОЗСЛІД УМА ГАВПТМАНА.

НЮ ЙОРК. — Наняті стейтом лікарі скінчили вже дослід над умом Бруна Гавптмана, котрий незадовго стане на суд як обвинувачений за вимушення викупу від полковника Линдберґа. Лікарі признали Гавптмана здоровим.

Оборона не каже, яке становище вона займе до цієї заяви.

Ґенеральний прокуратор стейту Ню Джерзі вже скликав на понеділок засідання великої лави присяжних суддів, котра має обвинуватити Гавптмана за участь у викраденню й убивстві дитини Линдберга. Коли ці присяжні судді приймуть обвинувачення, то уряд стейту Ню Джерзі буде добиватися від уряду стейту Ню Йорк видачі Гавптмана на суд у Ню Джерзі.

ПРОЦЕС УРЯДУ ПРОТИ СТАЛЕВОЇ КОМПАНІЇ.

ВИЛМИНҐТОН. — На розправі, котра почалася через позов федерального уряду проти сталевого підприємства Віртон Стіл Ко. за признання права робітників до колективної умови, виступало багато свідків з ріжними жалобами проти підприємства.

Свідки говорили про те, як компанійні „боси" грабували робітників з міліонів долярів, не даючи їм заплати за роботу, коли у виробленій сталі показалася якась хиба; як треба було з ними за цю заплату довго процесуватися; як вони відстрашували робітників від зборів робітничої юнії, зібравшися бандою під льокалем, де відбувалися збори юнії; як вони відправляли з роботи робітників, котрі цікавилися юнією.

Сталеве підприємство збирається предложити на суді бальоти робітників, щоби в цей спосіб доказати, що воно не накидувало робітникам компанійної юнії, але що самі робітники вибрали собі таких представників.

ЗДЕРЖАНО СТРАЙК МОРЯКІВ.

НЮ ЙОРК. — Адвокат „Міжнародньої Юнії Моряків Америки" видав через радіо апель до моряків східніх портів, щоби вони не виходили на страйк у понеділок, бо юнія відкликала страйк, а підприємці вже почали з представниками юнії конференції.

ЗОЛОТО В МОРЮ.

НЮ ЙОРК. — Вилард Дов прочитав перед Американським Хемічним Товариством реферат про добування золота й срібла з моря.

ЇХАВ 7,000 МИЛЬ В ЦІЛИ УБИВСТВА ПРОТИВНИКА.

В 1929 р. один Серб після вінчання з гарною дівчиною поїхав до Бразилії. Йому донесли, що його жінка зломила подружу віру. Коли він про це довідався, всів на корабель і прибув до Югославії, проїхавши 7,000 миль. Після прибуття стрілив три рази до свого противника і, навіть його не ранивши, попав до Іванової хати.

ШУКАЮТЬ НАФТИ.

У минулому кварталі на припоручення спілки „Ґаліція" шведське підприємство під проводом інж. Фронгольца з Німеччини робило ґеофізичні пошукування нафти електричною системою в селах Дрогобиччини: Добрівляни, Ролів, Літиня, Рихтичі та Лішня. Висліди покищо невідомі. Дальші пошукування робили у вересні в станиславівському воєвідстві.

ОГРАБИЛИ ЛИСТАРЯ.

Біля Мєдзна (Польща) два невідомі напасники напали на листаря, що перевозив торбу з грішми. Зранили тяжко листаря та поліцая, забрали 7,000 злотих та втекли в ліс. Поліція уладила погоню та знайшла вбитого побережника Масну. Він мобуть хотів придержати грабіжників і вони вбили його. У шпиталі у Пщині помер листар Ґловаль, поліцай умирає.

ЧОЛОВІК, ЯКОМУ З РУК ВИСКАКУЮТЬ ІСКРИ.

Сензацією Лондону є якийсь Е. Чемберлейн, портієр гостинниці „Савой". Портієр є так наладований електричністю, що коли напр. дотикається рукою якогось металевого предмету, з усіх пятьох пальців вискакують у нього блідо-сині іскри. Найбільш наладованим почувається Чемберлейн ранком. Тоді то портієр має найбільше до діла з відчинюванням дверей і за кожним разом, як тільки діткнеться клямки, з його руки сиплються іскри. З цим електричним чоловіком переведено багато дослідів і лікарі твердять, що Чемберлейн є своєрідний феномен.

САГАРА „ВИСТУПАЄ З БЕРЕГІВ".

Англійське й французьке міністерство кольоніяльних справ алярмують що хвилини вістками з Ніґерії про те, що Сагара розширюється дуже скоро в південному напрямку. Управні поля і густі ліси засипують летні піски пустині і таким чином поширюється пустинний терен. Сагара „похлонює" кожного року коло півтора кільометра країни і кожного року піски посуваються з щораз то більшою скорістю на південь. Небезпека стає тим більше грізна, що ніякі горби ані гори не здержують летного піску.

Французький і англійський уряд вирішили випрацювати спільно плян, який мав би охоронити цю життедайну країну перед засипами мертвих пісків. Вже сьогодні дуже поважно загрожують піски ріці Ніґер, якій Ніґерія завдячує свою буйну ріспю. На випадок, якщо згадану ріку засипав би пісок, ціла Ніґерія переміниласяб у безплідну пустиню. Над цілим Ніґером задумують висипати високу греблю, яка малаб охоронити ріку перед засипами.

ЧИ СРСР МОЖНА ВВАЖАТИ НАРОДОМ?

Паризький часопис „Матен" звертає увагу в передовиці, що приняття СРСР до Ліґи Націй суперечить духови додаткового пакту Ліґи, бо в протоколі виразно сказано, що Ліґа повинна зґруповувати народи, а не держави. Коли мова про СРСР, то насувається питання, чи можна вважати його народом. Часопис пригадує твердження большевицьких письменників і бесідників, що нарід не існує, подібно як і релігія, та питається, кого дійсно буде в таких умовинах репрезентувати Літвінов у Женеві.

ШАХРАЙСТВО ПРИ ПОМОЧІ РАДІЯ.

Власник одної великої контори в Гамбургу завважив цікаву річ: Кожний раз у хвилині, коли на славнім паризькім гіподромі (перегоновій площі для коней) кінчилися перегони і за хвильку подавалося телефонічну вістку до всіх визначних европейських контор, котрий кінь виграв — приходив до його контори один добродій і купував льос саме на того коня, що брав перше місце. Телефонічну вістку про перегони власник діставав щойно за 15 хвилин і все переконувався, що таємничий добродій купував в останній хвилині найліпший льос, що іноді приносив і сотки тисяч марок.

Коли це повторилося кілька разів, він дав знати на поліцію. Виявилася цікава річ, а саме: зараз біля паризького гіподрому влаштував собі один добродій тайний радіонадавчий апарат і як тільки перегони скінчились і дирекція ще не встигла закомунікувати вислїду перегонів, він надавав вістку свойому спільникови в Гамбурґу, котрий кінь виграв. В цей спосіб оба „вигравали" величезні гроші. Обома спільниками, очевидно, заопікувалася поліція.

ОТРУЇЛИ 50 СЛОНІВ.

У Ґенеґ-Сеґі (в голяндській Індії) туземці підкинули слонам затроєні ціянкалем банани й отруїли 50 слонів. Від трупів несеться незносний запах. Потруїли слонів, бо багато їх намножилося та роблять шкоди.

СКРИТИЙ ОБМАНЕЦЬ ПОПАВ У ТЕНЕТИ.

До Рівного приїхав був якийсь молодий, дуже елегантний мужчина Е. Янковський і, виказуючися студентською леґітимацією, збирав ріжні грошеві датки на допомогу для бідних студентів католицького університету в Люблині. Згаданий студент обїхав ціле Полісся й Волинь, але в кожному місті виступав під іншим назвищем. У міжчасі Янковський заручився в Рівному з дуже багатою панночкою і назначено навіть реченець шлюбу. По шлюбі мала молода пара виїхати до Персії, де Янковський мав одержати якесь становище при польському посольстві. Але одного дня вибухла бомба. Янковського арештувала поліція і підчас слідства виявилося, що цей панок, це звичайний обманець —джиґун. Він називається А. Стажинський, є друкарський складач, а до того має у Варшаві жінку й двоє дітей. Небаром Стажинський стане перед судом і до розправи покличуть цілу низку свідків.

ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ КОРАБЕЛЬ.

Париський „Амі ді Пепль" повідомляє, що в пристані Сабль д' Ольон корабель „Ґота" вивісив свастику. Туристи обкидали корабиль камінням, а робітники відмовилися вивантажувати товари, домагаючися, щоб німецький прапор зняли. Як прапор зняли, робітники приступили до праці.

СУМНЕ ЯВИЩЕ.

В цім році висвятив епископ Олександер Стойка в Ужгороді коло 15 молодих богословів на священиків. Здавалося би, що треба нам радіти, що стільки молодих, свідомих, інтеліґентних людей піде на наші села і стане їх провідниками. Та, на жаль, не можемо аж так тішитися. В той час, коли вони висвячувалися, поприходили до них до Ужгороду їх молоді жінки, з котрими вони щойно поженились, і на превелике диво ми почули на вулицях в Ужгороді, що ті молоді пари говорять між собою лиш по мадярськи. Значить: за 16 літ ми ще не дочекалися такої нової ґенерації, котра би вміла шанувати й любити своє і стала говорити мовою того народу, котрому має служити. Так воно було цього року, так було і в попередніх роках. З того виходить, що та молодь у духовій семинарії вийшла непідготована до служби для нашого українського народу. — („Українське Слово").

КНИГАРНЯ ПЕДАҐОҐІЧНОГО Т-ВА В УЖГОРОДІ.

Педаґоґічне Товариство, що здавна думало про оснування власної книгарні, заложило тепир книгарню в Ужгороді. Таким чином прогалина, яка заіснувала наслідком того, що найстарша на Закарпатті книгарня акційного товариства „Уніо" припинила свою торговлю через крізу, буде виповнена.

ВЕЛИКА КРАДІЖ НА ПОЧТІ В ҐДИНІ.

На головній почті в Ґдині доконано великої крадежі. На 1. вересня прийшла на почту більша скількість грошей, призначена на виплату платень для ріжних урядовців. З цього скористав почтовий касієр А. Улєвич і „позичив" собі 48,000 зл. Після крадежі Улєвич утік у невідомому напрямі і його пошукує поліція.

ОСТРОВ ЗДЕТРОНІЗОВАНИХ ВОЛОДАРІВ.

На острові Реніон, на Індійському океані, перебувають кілька здетронізованих володарів. Там приміщує Франція тих королів тубильців, що підняли були бунт проти протекторату французької републики. Бувші володарі жиють тут у повній вигоді й крім свободи не бракує їм більше нічого. Між іншими жиє там бувша королева Мадаґаскару, Ранавальо, яка погодилася зі своєю долею, а навіть вийшла замуж за бувшого французького жандарма. Жиє там теж бувший мароканський султан Сайд Алі, з яким Франція мала дуже багато клопотів. Бувший цісар Амаму перебуває там разом зі сином. Найбільшою пошаною на острові тішиться Абд Ель Крім, провідник мароканського повстання перед 8-ма літами. Родина й служба бувшого провідника мають разом 30 осіб і на їхне удержання французький уряд виплачує річно 100 тисяч франків.

ЗА ПОСВЯЧЕННЯ ХРЕСТА 300 ЗЛ. КАРИ, АБО 7 ДНІВ АРЕШТУ

МОСТИСЬКА (Галичина). — Польське староство в Мостиськах наложило на о. Якима Войтовича, пароха в Дмитровичах, грошеву кару 300 злотих, або, колиб її не було можна стягнути, кару 7-денного арешту, за те, що на думку староства, виявив він на публичному місці нехіть і легковаження для польської держави та що йшов в церковних ризах на чолі процесії і тим уладив публичну маніфестацію. Окружний суд затвердив присуд. Священик і свідки зізнавали, що священик посвячував хрест на могилі. Священик зізнавав, що могилу висипали парохіяни в честь незнаного жовніра, а хрест поставили на ній для хвали Божої. Подав далі, що не посвячував могили, а тільки хрест. Судя запитав, якої національности був той жовнір, у якого честь висипано могилу. Священик відповів, що міг ним бути той жовнір української народности, що разом з польським військом проганяв большевиків зпід Варшави і своє життя поклав в обороні польської держави перед большевицькою навалою. Могила була висипана кількадесять кроків від церкви і священикови годі було відмовитись від посвячення хреста, чого домагалися парохіяни. Підчас посвячення не було ніяких промов, а тільки співали „Христос воскрес". Польський прокуратор обстоював, що висипано могилу наслідком аґітації Орґанізації Українських Націоналістів. Священика засуджено, а староста казав усунути могилу з хрестом.

За подібне посвячення могили і хреста засуджено о. Льва Савицького, сотрудника у Волчищовичах, на 500 злотих кари, або 14 днів арешту.

ВИПУСКАЮТЬ ДЕЯКИХ ІНТЕРНОВАНИХ НА ВОЛЮ.

ЛЬВІВ. — Тюрма в Березі Картуській так переповнена інтернованими, що мусять декого звільняти, бо нема місця. З того приводу вийшли на волю і кількадесять інтернованих Українців.

ХОРВАТСЬКА БРОШУРА ПРО УКРАЇНУ.

ЗАГРЕБ (Хорватія). — Загребське видавництво „Мозк" видало брошуру про Україну. Наголовок брошури: „Украіна у панджама звієрі" (Україна в кіхтях звірів). Окладинка брошури з двома трикутниками, жовтим і блакитним, надає брошурі приманливого вигляду. Загребський щоденник „Грватска Стража", реферуючи про брошуру, зазначує, що ці барви — це національні українські барви та додає: жовтий лан збіжа, блакитний небо.

Та брошура — це солідна праця для поборювання марксівської пропаґанди серед хорватського народу. Дається її в руки хорватських селян, щоби пізнали по Україні, до чого доводить комуністична влада.

ВИСТАВА ОПЕРИ ЧАЙКОВСЬКОГО „МАЗЕПА" В ПРАЗІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Переборовши величезні матеріяльні труднощі та інші, Національна Праська Опера („Народнє Дівадльо") виставила оперу Чайковського „Мазепа". У виставі взяли участь 200 людей. Вся обстанова, ґардероба й всі реквізити були зовсім нові. Керманич опери, І. Ґотліб, та диригент, Югославянин Мілян Зуна, поставилися до опери дуже вважливо, вистудіювали літературу про героя опери і його добу, справили правдиву українську ґардеробу і стерли зовсім москвофільський кольорит опери. А, як подає В. Королів-Старий, перша вистава цеї опери в Москві, року 1888, вимагала від Чайковського „цареславія" і затушування явно симпатичних йому моментів українських. Орґанізатори підкреслили кольорит український у такій мірі, що чеська преса, навіть Українцям явно ворожа, як от „Народна Політика", не могла не відмітити, що зміст опери зовсім український. Орґанізатори зверталися до українських малярів, етноґрафів і театральних знавців і користали з їхніх вказівок. Вистава зробила повне й сильне враження. Не дописав тільки балет, який мав „малоросійський" характер, бо проводила ним „малоросіянка" Н. Нікольська. Позатим усе випало дуже добре. Співали першорядні артисти: ролю Мазепи виконав прекрасний баритон, Зденка Отави, який віддав свою ролю з пієтизмом, а Кочубея віддав дуже драматично режисер Й. Мунцлінґер. Ролю Мотрі віддала п. Кочова елеґантно й граціозно. Загалом, пише Королів, малося враження, що бачиш виставу не в чеській Празі, а в українському (тільки не в колишньому змоскалізованому) Києві.

ПЕРЕНОСЯТЬ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНЦІВ З ЛЕМКІВЩИНИ.

СЯНІК (Галичина). — Із 40 учителів-Українців, котрі працювали на Лемківщині, в Новосандеччині, нема й сліду. Всіх їх попереносили в корінні польські землі.

КРІВАВА РЕВОЛЮЦІЯ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія).—Соціялістичне робітництво запротестувало проти нового уряду Леру ґенеральним страйком. Це довело до горожанської війни. Досі начислено біля сотні вбитих.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖИТТЯ, ЯК У ЗЕРКАЛІ.

Американська преса присвячує тепер багато місця кільком судовим процесам. Цікавим збігом обставин ці процеси набрали загально-краєвого, в декотрих випадках навіть світового значіння. Що більше, про них можна сказати, що вони не забудуться скоро, але перейдуть в історію як памятні покажчики основних тенденцій нинішнього часу.

Перше місце між цими процесами займає певно справа Гавптмана, котрого нюйорський стейтовий суд посуджує за вимушення грошей від полковника Линдберга як викупу за зворот його викраденої дитини, а котрого нюджерська прокураторія посуджує за активну участь у самому викраденню. Коли це правда, що говорять про Гавптмана ці прокуратори, то неабиякий причинок до зрозуміння нових часів подасть нам отой Німець, що бився в світовій війні, перекрадався двічі до Америки, а потім в Америці викрав дитину багатого й славного батька, щоб її пустити за викупом. Що за відгук моралі війни підчас мира, що за доказ, що ні один кут світа не може уникнути наслідків війни.

Друга справа, що мала міжнародні комплікації, це справа Семюела Інсула. Англієць з роду імігрує до Америки, стає не тільки мульті-міліонером, але й справжнім диктатором промислу, що добуває електричну силу. Трясе фінансовим світом, диктує конгресови. Нагло приходить крах і світ довідується, що ввесь великий бизнес опертий на обмані. Інсул стається втікачем по світі. Нарешті Америка його дістала в свої руки й колишнього потентата американського фінансового світа судять нині як звичайного обманця. Мотив діяльности Інсула — бажання зробити маєтки, чисто модерне бажання, типічно американське.

Третя справа вже й дістала загально імя „американської трагедії", бо відомий американський письменник Драйзер описав зовсім таку подію в своїй великій повісти, котру він назвав „Одна американська трагедія". Кажуть, що й Драйзер узяв був усі факти до своєї повісти з одної справжньої події американського судівництва, а тут та сама подія розіграється перед нашими очима ще раз з усіми подробицями. Хлопець любить просту дівчину сусідів і збирається з нею женитись. Коли вона має стати матірю, він пізнається з іншою дівчиною, котра була би „кращою партією", і він убиває свою першу любку. Основний мотив — бажання робити карієру, йти вгору, добувати маєтки, впливи. Знов. типічно американське прямування.

Такі тенденції розкривають нам живі події живого життя. Для вузького моралiста вони можуть видатися тільки злочинами, але думаюча людина спитається, чи в усіх них нема яких спільних рис. І чи не додадуть вони нам яких причинків для зрозуміння того світа, в котрім ми жиємо.

О. Сновида.

РОСІЯ В ЛІЗІ НАЦІЙ.

(Надіслане з Европи).

Приняття совітської Росії до Ліґи Націй, коли ви читатимете ці рядки, буде фактом доконаним. Не буду входити в питання міжнародньої етики, не буду розводитися над тим, як Ліґа Націй могла погодити з своїми засадами присутність у своїм середовищі московських ґенґстерів. Не це цікавить нас у цім дописі, але що інше. Нас цікавить — **як відіб'ється той факт на українській справі як справі міжнародній?**

Ворожа Україні преса розтрубіла про приняття Совітів до Ліґи Націй як про оглушуючу побіду Росії, як узнання Европою її панування над Україною, нетикальність її пограбованої території і т. п. Можливо, але...

Тут наступає цілий ряд „але", який зовсім не управнює нас дивитися так песимістично на останній „здобуток" большевицької міжнародньої політики... Росія засіла в Лізі й приступила до бльоку держав під еґідою Франції. Чи ця поміч нових союзників буде ефективна? Передусім, чи захоче Франція активно підтримати СССР вразі її конфлікту з Японією, з тою Японією, через страх перед якою Совіти й пішли до Ліґи Націй? Попросту — велике питання, чи Франція **схоче.** Вже тепер велика скількість органів французької преси, обурена зпиводу франко-російського союза, пригадує, як то один такий аліянс (з царатом) завів Францію, як Росія зрадила своїх союзників, заключивши сепаратний мир з центральними державами, а потім як ограбила союзників, відмовляючи заплатити довг. Чи не може вразі війни повторитися ця історія знову? Частина французької опінії, яка думає так, дуже сильна (роялісти, ґрупа Тарде, фашисти з „Вогнистого Хреста" і ін.). Ледви чи вони допустять до активної помочи Франції Совітам вразі війни, ледви чи захочуть і чи позволять французькій молоді кривавитися, щоби вратувати перед Японією — Сибір і Владивосток... Крім того, теперішній кабінет з впливами Барту і радикалів вже захитаний; не виключене, що в Франції прийде до горожанської війни, або до зміни кабінету. А тоді — з обіцянок Барту не лишиться й сліду. А прийде новий кабінет, наступить і нова орієнтація Франції в Лізі Націй.

А коли навіть Барту лишиться, то чи **зможе** — хочби **й хатіла — Франція вразі війни помогти СССР?** Можна міцно в тім сумніватися. Війська посилати вона напевно на Далекий Схід не схоче. Фінансова поміч? Нехай, але воно на нічого не поможе країні, де транспорт соціялістичною господаркою остаточно зруйнований і де ні людність, ні армія не мають що їсти. Зброю? До Владивостока далеко. Всяко може статися з транспортами зброї, поки вона дійде на далекий театр війни. А коли навіть — про, це, деякі Французи теж думають — удасться Франції ефективно помогти Росії розбити Японію — то що тоді станеться з французькими Індо-Хінами? Чи не проковтне їх побідна СССР, як і цілий Китай? Хтоб їй тоді в цім перешкодив?

А тепер другий момент. Проти Ліґи Націй формується потежний бльок держав. Насамперед Німеччина, потім Японія, дальше — Угорщина і Югославія. Останню зближує до Німеччини ненависть до Італії, якій Білґород не може позволити усадовитися собі на голові — в Австрії. Цей бльок вразі конфлікту не сидітиме тихо і вже напр. англійська преса дуже поважно числиться з тими новими центральними державами. Буде мусіти числитися з ними і Росія, як з силами ворожими Лізі Націй і СССР, і Франції.

Всі ті чинники ділатимуть проти Росії і тимсамим на користь України, яка при кождім ослабленні Росії виграє.

Нарешті третій — теж немаловажний момент: симпатії цивілізованого світа до нашої справи. Їх не вільно переціньовати, але — зле булоб і їх не доціньовати. На засіданні Ради Ліґи Націй виголосив блискучу і сильну промову проти приняття СССР до Ліґи Націй представник свобідної Швайцарії, Мотта. Поза обвинуваченням Совітів м. ін. сказав він і таке: „Навіть по приняті Совітів до Ліґи Ліґа буде мусіти займатися низкою нерозвязаних питань. На дасться через те поховати постанову Ради Ліґи про незалежність Грузії. Що завше з симпатією **уйматимуться люди за Українцю і Вірменією** і за іншими землями. Не удасться нікому сказати, що ці проблеми щезли з поверхні землі. Симпатії цивілізованого світа завше лишаться по боці героїв, які боронять своє життя і свободу".

Голос Мотти пролунав мов голос сумління і нашою річю буде не, дати тому сумлінню заснути, бо навіть серед народів, яких уряди приняли Росію, є великі угруповання, які приплескують у глибині душі Мотті, як приплескувала йому ціла галерія на засіданні Ради в Женеві.

Наша справа не похована. Всі вичислені тут мотиви свідчать, що тріюмф Совітів і їх приятелів передчасні. Що наша справа, справа незалежности 40-міліонової нації вже не зійде з денного порядку повоєнної Европи.

РЕЛІГІЙНА БОРОТЬБА В НІМЕЧЧИНІ.

Не тільки на українських землях та на еміґрації в Америці йде боротьба між Українцями ріжної віри за найліпший спосіб спасати свою душу. (Як відомо, кожда релігія уважає **свій** спосіб за найліпший. Тому релігії перебувають усе в стані невпинної боротьби). Боротьба поміж релігіями й церквами кипить також у Німеччині. Огню до цеї боротьби додає сама державна влада в Німеччині, бо диктатор Гітлер і його партія хочуть на місці дотеперішніх церков і вір поставити свою партійну релігію й церкву. В основі це був би поворот до старонімецького поганства.

Дві головні церкви є в Німеччині: лютеранська та католицька. Німецький фашизм не хоче визнавати ніяких організацій, що були би від нього незалежні. Особливо заздрісним оком позирає теперішня влада в Німеччині на виховну діяльність німецьких церковних організацій.

Боротьба німецького націоналізму за душу молоді і за впливи на церковні організації мала успіх лише щодо лютеранської церкви. Лютеранську церкву в цім році перебудовано на диктаторський лад. На національним синоді німецької протестантської церкви в серпні ухвалено новий статут, який заводить у церковній управі диктатуру державного епископа. Протестантська церква навіть у новій формулі присяги своїх священників показує свою залежність від світської влади:

„Присягаю перед всевидучим і святим Богом, що я, як покликаний слуга в свойому уряді, буду вірний і послушний вождеви німецького народу й держави, Адольфовови Гітлерови, і що для німецького народу не пожалую свого життя".

Очевидно, в самій протестантській церкви ця залежність від світської влади зустрічає невдоволення. Але протестантська церква не має сили для своєї самоуправи в Німеччині.

Значно тяжче доводиться боротися Гітлерови за вплив на католицьку церкву в Німеччині. Католицька церква в Німеччині хоче задержати свою автономію в релігійних справах. Католицькі епископи ще перед приходом Гітлера до влади в Німеччині проголосили були за противні християнству погляди провідників націонал-соціялістичної партії. (Як відомо, німецькі „расисти" пробують доказувати, що Ісус Христос був Арійцем!) Сам папа заборонив католикам читати книги деяких провідників німецької націонал-соціялістичної партії, як, наприклад, Розенберґову книгу „Міт 20-го століття".

Між католицькою церквою та німецькою націонал-соціялістичною владою, дійшло до конфлікту за переслідування товариства „Католицька Акція" в Німеччині. Відомо, що в кривавих днях червня 1934 р. згинув від гітлерівських куль також католицький діяч Кляузенер. Цей терор так обурив папу, що він відмовився приняти у себе в Римі католика Папена, який був донедавна заступником Гітлера в німецькім уряді. Католицька церква веде широку акцію проти прилучення Сарської области до Німеччини. Як причину католики виставляють те, що в Німеччині нема релігійної свободи.

Покищо конфлікт між націонал-соціялістичною партією та католицькою церквою не зліквідований. А тимчасом між німецькою молоддю гітлерівці ширять протихристиянську пропаганду. В німецькому часописі „Нордлянд", ч. 11. 1934 р., читаємо:

„Доба християнства минула безповоротно... Нехай представники старого духа нарешті зрозуміють, що церква з своїми середньовічними догмами пережила себе і що вона не може вже нічого дати молоді". В ч. 12. тогосамого часопису писано:

„Під знаком хреста Схід переміг Північ; під знаком заломленого хреста Північ навіки поставить на коліна всяку азійщину".

Це пише один із провідників міліонової організації „Гітлерова Молодь" — Авґуст Гоппе. В цих обставинах зрозуміло, чому в Німеччині трудно дійти до згоди християнським церквам з теперішньою владою.

В. Р.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПОКУСАВ... ЧОЛОВІК.

Аж з Москви телеграфують, що американський конгресмен Джордж Тинкем з Месечусетс їхав там літаком.

Не тому пишуть про його лет, що він літав, а тому, що його літак зіпсувся і розбився.

Отже знов стара історія: пес укусив чоловіка, нема новинки, але зате як чоловік...

ШАНСИ СМЕРТИ.

„Служба Публичного Здоровля" у Вашинґтоні подає, що людина, котра працює при копанню ровів, має два рази менше шансів дожити старости, ніж президент його підприємства".

На 10,000 людей, що працюють при такій чорній роботі, вмирає на рік у віці від 15 до 64 літ 131 людей. На таке саме число людей, що працюють при заряді підприємствами в канцеляріях, умирає на рік 74 людей.

СМЕРТНІСТЬ І ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

Представмо собі, що вони хочуть обезпечуватися. Чи можна за обезпечення ґрупи людей, серед котрих є на рік 131 смертей, рахувати стільки, скільки рахується за ґрупу, в котрій на рік умирає 74 особи?

ПЕРЕСІЧНА СМЕРТНІСТЬ.

Цей самий звіт каже, що коли всіх людей взяти в одну ґрупу, то серед них смертність буде виносити 87 осіб на кождих 10,000.

Це дає мимоходом натяк, як обезпечують людей запомогові організації. Вони не ділять людей відповідно до професій, але збирають усіх разом в одну ґрупу та обезпечують разом. Як пересічна смертність мішаної ґрупи є нижча ніж смертність безпечної ґрупи, а вища ніж смертність небезпечної ґрупи, так і кошти обезпечення загальної ґрупи будуть вищі від обезпечення безпечної ґрупи, а нижчі від обезпечення небезпечної.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ И ЗНАННЯ.

Американські ґазети в нюйорському стейті не вгавають говорити про кошти обезпечення проти автомобільних випадків. Великі нюйорські денники містять денно по кілька стовпців заяв асекураційних компаній. Вияснюють у них суть асекурації, показують, чому обезпечення за більші авта мусить бути більше як за малі, чому обезпечення в небезпечних околицях, де багато автомобільних випадків, коштує дорожче, чому недавне обниження обезпечення не відноситься до тих, що вже почали своє обезпечення, і таке інше.

Словом, стараються повчити автомобілістів про всякі питання обезпечення проти автомобільних випадків. Хочуть зробити їх, як це кажеться, „іншуренс — майндид".

Видно, приходять до переконання, що автомобіліст, котрий знає, чому й нащо він обезпечений, кращий від того, що платить обезпечення тільки тому, бо так право каже. І тут краще з розумним згубити, як з дурним знайти.

ТА ЧИ ВСЕ МУДРІСТЬ МОЖЕ?

„Мудрість значить більше, як багацтво", говорив один мораліст.

„Можливо" сказав реаліст", а проте з грішми можна відкрити колеґію, а з мудрістю банку не відкриєш".

Володимир Левицький, У. С. С.

В „СОЮЗНИЦЬКИХ" ТАБОРАХ ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ ТА ІНТЕРНОВАНИХ

(17)

Говорять у звязку з цею промовою, що большевики мають впасти до Бесарабії й Галичини та забрати цьогорічний урожайний збір хліба. Тому й наші мають надію знову піти на противбольшевицький фронт, але мабуть даремне сподівання.

29. VII. В цілій Европі й Америці панує тепер страшна спека. Горять ліси, збіжеві поля та ріжні склади. Ця спека стоїть у звязку з антициклонами, що витворюють атмосферу, пригідну для цеї спеки.

30. VII. Студентські справи стоять добре. Буде уладжений інтернат під Варшавою. Польський уряд йде назустріч та допоможе грішми. Така обіцянка бодай досі існує. Я думаю записатися до гірничої академії в Кракові, бо філософічні студії мало мені обіцюють.

31. VII. Цілий місяць не маю від нікого вістки. А вона так бажана в цих важких таборових умовинах.

1. VIII. Справа східньої Галичини виринула знову на перший плян нарад „Ліґи Націй". По дефинітивнім рішенню шлеського питання, буде остаточно порішена справа східньої Галичини, яку задумують зробити невтральною країною на зразок Швайцарії. Вирішення галицького питання тому проволікається, що Англія задумує перекинути свої війська зі Шлеська для вдержання порядку в східній Галичині. Говорять що англійські промисловці запросили економічних представників уряду Петрушевича до себе на нараду в справі створення англійсько-українського нафтового підприємства. Як пишуть чеські і німецькі часописи, східня Галичина має стати помостом торговлі між Сходом і Заходом та причинитися до наладнання інших умовин на Україні.

3. VIII. Міністерства У. Н. Р. подалися до димісії. Причиною є виступлення партії соціялістів-федералістів (себто приклонників московського співжиття по братньому!) з Ради Республики. Вийшли з кабінету Прокопович та інші міністри. Керму має обняти знов Андрій Лівицький, цей найбільш податливий польським домаганням. Це той самий, що редаґував договір з Польщею й підписував його, в якому зрікся Галичини та Волині з Холмщиною. Поляки радіють з цеї зміни кабінету.

4. VIII. У нас вибори до „гонорової ради", яка має нагороджувати старшин і козаків хрестом „Залізного Стрільця". Мене вибрано від 24. стрілецького куріня. До цеї ради можуть входити тільки фронтовики, що були у передній лінії бодай шість місяців. В місті зростає дорожня з кожним днем, бо марка паде. Недобір польського буджету на цей рік виносить 69 міліярдів марок польських. Коби так дальше їм поталанило, тоді швидко будуть банкротами.

15. VIII. Дні пливуть безнадійно та швидко. Нізвідки не видно кращого завтра. Літо проминуло, йде зима, яку більшість тут знову мусить перебувати. Багато старшин втікає що дня до Німеччини. Піймали мало кого з них. Пишуть звідтіля, що не зле живуть, знайшовши собі роботу. Німці симпатизують з нашими втікачами. По наших таборах йде тепер скріплена пропаганда та аґітація союзу хліборобів-гетьманців проти політики У. Н. Р. Втеча до Німеччини — це, як підозріваю наші командири, намова гетьманців, які хочуть в Німеччині мати гетьманські табори військові. Дня 9. ц. м. відбулися надзвичайні загальні збори студентського союзу в таборі. Відкрив їх голова пор. Осінський. Полковник Шандрук інформує про грошову збірку та дохід з вистав на користь студентів, яких табор має щораз більше. Він прохає студентів, як еліту старшин, заняться зі ще більшою ревністю своєю справою. Голова обіцяє піти назустріч помочі товаришам недолі, бо й досі несли студенти найбільший тягар збірок. Вибираємо нову управу союза з головою Осінським. Чекає нас велика праця у звязку з дозволом студіювати за кордоном або у Польщі.

16. VIII. Нині дістав я звільнення з таборів. Чекаю ще кілька днів у таборі, бо хочу дістати закордонний пашпорт та виїхати до Відня або до Берліна на студії. Чекати безділля в таборі та дурити себе кожнього дня звідними надіями — далі годі.

По кількарічних стрілецьких скитаннях треба братися до науки, якщо якась нова боротьба у Галичині не забере час для себе. Виїхати хочу за кордон, бо тільки там можна буде спокійно студіювати. З табору нас 12 людей має дістати закордонні пашпорти, які завтра має завізувати німецький консуль у Варшаві. Остаюся в таборі до 28. ц. м.

17. VIII. Наші „створили" знову новий кабінет. Пилипчук (народний републиканець) переняв провід. Його призначив Петлюра. Тут була нині французька військова місія та переглянула тих, які зголосилися до французького чужоземного леґіону. Більшість признано спосібними. Кажуть, що це погана служба, однак хлопці не бачать іншого виходу з цеї суматохи та нужди, а провід пильнує тепер тільки того, щоби себе забезпечити на майбутнє. Табори поволі розлітаються. Поляки на це все дивляться крізь пальці та не шукають утікачів. Найвища Рада закінчила свої наради. Справу Горішнього Шлеська передано Лізі Націй. Інші питання осталися в завішенні. Говорять про можливість утворення союзу англо-німецького, який спомагали би московські втікачі морально, а Англія їх матеріяльно на те, щоби в майбутньому дістала привілей експльоатації земних багатств України та Кавказу.

(Дальше буде).

Перша сварка.

— Я вчора мала з моїм чоловіком першу сварку... І то за те, де будемо святкувати наш срібний шлюб.

— А як довго ви вже одружені?

— На другу середу буде чотирнацять днів.

— Добра душе, поможіть нещасній вдові та її бідній дитині!

— Так? А вчора цю дитину я бачила на руках іншої жебрачки. Певно винаймаєте її!

ЗВІТ З ДРУГОГО ЗЇЗДУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД.

Біля 11. години розпочато збори продовжуванням промов.

Першим бесідником дня був студент прав Володимир Буката з Елизабет, Н. Дж. Тема його була „Старе й нове". Бесідник старається відповісти на такі питання:

1. Що можемо зробити з нашим лихом?
2. Яке є життя кожної організації?
3. Чому почати працю від того, що вже є?
4. Чи українство (Ukrainism) має бути у нас „forgotten man" (забутою людиною)?
5. Чи співпрацювати з Рідним Краєм?

Бесідник виходить з заложення, що треба почати від найменшого. Він звертає увагу, що українство нашої молоди заслабе, та що треба конечно вчити нашу молодь, щоби вона полюбила імя „Україна", та щоби молодь була українською. Боротися для України, бути її провідником — повинна бути наша ціль.

Ми потребуємо менше слів, а більше діл.

Треба мати ідейних провідників й щиро співпрацювати з членами товариства чи клюбу. Треба створити хор, орхестру і т. д. Це метода. Кого орґанізувати? Своїх братів, всіх Українців.

З черги бесідник піддає плян зорганізування школи, які виховувалаб національних провідників. Його кінцева порада така: „Через націоналізм американський дійти до української свідомости".

Опісля промовляв А. Яремко з Филаделфії на тему: „Як через спорт можна інформувати американський загал про українську справу". Піддає думку:

1. Зорганізувати атлєтичні товариства, в яких члни признавалисяб, що вони є Українці.
2. Ті „атлєтичні дружини" малиб носити українське імя.
3. Поодинокі, місцеві клюби малиб одну централю і т. д.

Він дальше вичислює немало славних українських спортових „зірок", які гордо заявляють, що вони українського роду і тим принонять розголос України.

По короткій дискусії, забрав слово С. Ярема з Ню Йорку. Спеціяльної теми не мав. Ціль його промови була, щоби дати плян, як вести молодечі організації. Він радив:

1. Вибирати провідників характерних, спосібних провадити.
2. Створити відповідну конституцію.
3. Заінтересувати поодиноких членів клюбу працею; дати кожному якесь завдання.
4. Всякими імпрезами збирати фонди на ведення клюбу й запрошувати не-членів на всякі танці, забави, тощо, бо через них можна робити доходи для клюбу.
5. Не робити ніяких ріжниць між членами.
6. Не говорити довгих промов.
7. Закликає молодь до кращого зрозуміння своїх батьків і т. д.

На пропозицію Кінаша, поперту Андрущаком, з причини браку часу, дискусію відкинено.

М. Гаврилко з Ню Йорку був черговим бесідником. Говорив на загальну тему. Підчеркнув, що українська молодь мало може помогти своїм братам у Рідній Краю. Вона мусить в першій мірі помогти собі в Америці. Радить добиватися вищих позицій, щоби в той спосіб, маючи вплив, помогти Українцям у краю. Дискусії не було.

По відчитанню делегатів на пропозицію А. Олеськова збори перервано з причини обідової пори.

IV. Звіти урядників

Л. У. М. П. А.

Після обіду приступлено до звітів урядників Ліги:

Степан Шумейко, уступаючий предсідник Л. У. М. П. А., подав загальний звіт активности Ліги за перший рік її існування; переповів про всякі труднощі, які кожда організація переходить у своїх початках, одначе заявив, що труднощі щораз меншають і що, на його думку, в будучому році Ліга викаже реальніші досяги. Напрям Л. У. М. П. А. пояснив ось як:

„Головна а й перша ціль, для котрої Лігу створено й для котрої вона існує, є висказана в ступі до її статута, котрий каже: „Ми, українські молодечі організації, лучимося отцим в Лігу Української Молоді Північної Америки, щоби дійти до кращого зрозуміння і знання проблєм, ідей і аспірацій українського народа".

Видимо, що ціллю цього „зрозуміння" є продовження тут в Америці кращих признак українського життя, культури й традицій та створення з нашої американсько - української молоді такої могучої сили, яка моглаб активно помогти українському народови визволитися з чужого ярма та створити вільну й незалежну державу.

Одначе, заки наша молодь в Америці зможе стати рішучим чинником у цій великій справі, вона мусить перше всього сама добути собі основне знання проблєм, ідеалів і аспірацій українського народа. Без цеї основи наша молодь скоро зійде зі сцени українського життя.

І тому в обсягу діяльности Ліга в будучности буде руководитися й кермуватися цими засадами, котрі проголошено у вступі до статута.

А. Олеськів, district leader, працювала, як могла. Пропаґанду за закладання відділів Л. У. М. П. А. вела листовно. Нарікає на великі перепони, які вона переносила з причини партійних та церковних ріжниць.

Кудрик з Бостону зізнає подібно. Такесаме зізнав і Ярема. Данилишин, касієр Ліги, ствердив, що після покриття усіх розходів в касі остається $57.75.

Вибори уряду.

Голова виборчого комітету, Яремко, подав листу кандидатів на голову Л. У. М. П. А. 1) Шумейко; 2) Семенина, який зрезигнував у користь Шумейка; 3) Ярема; 4) Буката, який зрезигнував у користь Шумейка. На заст. голови: А. Олеськів; на секретарів 1) панна Семенків; 2) Буката; 3) Луців; на касієра: 1) Данилишин; 2) Когут; 3) Андрущак.

Вислід виборів був такий: Степан Шумейко, голова; Анастасія Олеськів, заст. голови; Володимир Буката, секретар; Ст. Данилишин, касієр.

Над вибором дистриктових лідерів прийшло було до довшої дискусії. Були голоси, щоби „дістрікт лідерс" вибирали товариства на місці; були знову й такі, щоб уряд мав право назначувати їх.

У висліді голосування прийнято останній плян, тобто те, щоби головний уряд назначував провідників; 40 голосів за внесок, 17 проти.

На тім закінчено вибори.

Зчерги вислухано дальші звіти деяких комітетів.

Тому, що уложення статуту (конституції) забирає багато часу, рішено оставити справу статуту екзекутивному комітетови, який поробить відповідні заходи в тім напрямі й конституцію піддасть відділам під голосування.

Звіт Комітету Резолюцій.

Пані Гембаль здає звіт і каже, що в резолюції порушено:

1. Справу української молоди в Америці.
2. Справу української молоди в Рідним Краю.
3. Справу старшого українського громадянства.
4. Справу навчання української мови в Америці.
5. Справу українсько-англійського словаря.
6. Справу студентського фонду.
7. Справу зорганізування українського Пласту. Буката піддав думку, щоби створити спеціяльний комітет для пропаґанди й преси. Думку принято.
8. Рішено післати протести до секретаря Стейту в справі голоду на Україні і в справі переслідування Українців у Польщі, Румунії та Чехословаччині.

Усі ті резолюції прийнято.

Ще раз говорено про пресу. За створення незалежної преси заявилися: Буката, Ярема й Олеськів.

Вибрано „Комітет Преси" до якого ввійшли: Семенина, Яремко, Ярема, панна Семенків, панна Дичко й панна Кудрик.

Опісля рішено, що наступний зізд відбудеться в місті Дітройт, Міш., на „Лейбор Дей вік енд".

Після цього голова п. С. Шумейко забрав прощальне слово й збори II. Зїзду Української Молоді Північної Америки закінчено відспіванням українського гимну „Ще не вмерла Україна", „Не пора" й американського гимну.

Р. Бенцал, Бостон, Масс.;
Федір Луців, Міннеаполіс, Мінн., секретарі.

ПІМСТА ВОРОГАМ!

(В чотирo-літню річницю ляцької „пацифікації" на Західній Україні).

На Західній Україні,
Де Польща пануе,
А де нарід український
Про волю міркує,

Там в двацятому століттю,
В трицятому році,
Прийшли Ляхи лукаві
До Вкраїнців в „гості".

Та не в гості, як до рідних,
Щоб повеселитись;
Прийшли вони, щоби кровю,
Людською упитись.

З усіх сторін Ляхи вражі
Людей обступили,
Сотки бідних безневинних
До крови побили.

Тяжко людей катували,
У крови купали,
Неодного із цим світом
Ляхи попрощали.

Тяжко-важко з ворогами
Життя продовжати,
А ще тяжче часу пімсти
Людям дождивати.

Дожидають нетерпляче,
Мов ті діти тата,
Коли прийде — прийти мусить
Ворогам відплата!

А нам же тут, на чужині,
Завжди памятати,
Що в неволі браття, сестри,
А то й рідна мати.

Хай же кожний люту пімсту
У серці присягне;
Хто про неї позабуде,
Гнів його досягне!

Й. Буката.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Б., Шікаго, Ілл. — Це є передконвенційний проект. Тільки конвенція У. Н. Союза може вирішити таку справу.

ПРО СПРАВИ У. Н. СОЮЗА

Довершім добре діло.

Ми не повинні зачинати нового року, не довершивши двох важних справ: переходу наших членів зі старої системи обезпечення на нову і придбання того числа нових членів, яке ми постановили дістати з приводу Ювилейної Кампанії.

Вже минуло спору часу від хвилі, коли головний уряд розпочав акцію за приняттям нами нової реформи. Тепер уже навіть ті, що були противниками цеї акції, переконалися наглядно, що наш уряд зробив велике і добре діло. І ми йому повинні ще подякувати, що зачав це діло в сам час і тим чином вратував членство тисячам наших братів, котрі через безробіття і нужду булиб мусіли покинути У. Н. Союз. І родини тих, що вратовано їм членство новою реформою повинні теж віддячитись У. Н. Союзови й придбати до тої солідної й чесної організації нових членів. Вони повинні переконати ще й тих наших членів, що не змінили досі своїх грамот, щоб не наражали своїх родин на те, що можуть бути позбавлені обезпечення, коли не заплатяться часами одної вкладки. І тому хай усі перемінюють негайно свої старі грамоти на нові. До нового року не повинно бути в Союзі ні одного члена, обезпеченого на старий лад.

А тепер справа з дітьми. Ювилейна кампанія має їх головно на увазі. Бо як родичі не впишуть своїх дітей завчасу, у молоденьких літах, до української організації, то не буде великої надії, щоби потім ті діти самі вписались до неї. А деж вони наберуться дійсного українського духа, як не в такій народній і патріотичній організації, якою є У. Н. Союз? А дотого обезпечується дітей в У. Н. Союзі на таких умовинах, що їх не дає ніяка інша організація.

Самі знаємо добре, скільки то виплачує У. Н. Союз запомог у випадках недуги чи калітства. От у моїм відділі є член і членкиня, що не можуть працювати, і вже шестий рік одержують запомогу від У. Н. Союза. І мені дуже важко зрозуміти, як це може бути, що ми те все добре знаємо, а таки так мало робимо для того, щоб Ювилейна кампанія У. Н. Союза вдалася. Це відноситься вперше чергу до тих, котрі є вже в У. Н. Союзі, а не вписують до нього своїх діточок. Бо якби так вони зробили, то Союз зріс би відразу чисельно; а як буде більше число молодих членів, то Союз могтиме виплачувати дивиденди. Значиться, що наш власний інтерес вимагає, щоб Союз збільшити, бо тоді й нам буде полекша. Тому вписуймо свої діти і приєднуймо нових членів.

О. Костюк,
секр. 85 від. У. Н. Союза.

В СОВІТСЬКІЙ ШКОЛІ.

В совітській школі вчитель оповідає про кризу, що підточує буржуазний захід, і про тяжке положення робітництва в капіталістичних державах.

Встає учень і питається: А чи за гроші можна там дістати хліба?

— Можна, — відповідає вчитель.

Встає другий учень і питається: А чи там можна дістати у вільнім продажі черевики, сподні?...

Збентежений учитель відповідає: Так, можна.

Після цього з задніх лавок: А коли вже врешті і до нас прийде така криза?

Антін Чехов.

У ГОЛЯРЯ

Раноп. Ще нема семої, а голярня Макара Кузьмича Блесткина вже відчинена. Господар, двацять три-літній молодий чоловік, невмитий, заялозений, одначе претенсіонально зодягнений, спрячує в заведенні. Не має, поправді, що спрячувати, а всеж зіпрів при праці. Там стиркою зітре, тут нігтем зішкробае, або десь блощицю знайде та струтить її на долівку.

Голярня — маленька, тісна, поганенька. Стіни з дощок, обклеєні тапетами, що пригадують споловілу візникову сорочку. Між двома, зайшлими парою вікнами — тонкі, скрипливі двері, над ними позеленілий від вохкости дзвінок, що дріжить і дзвенить хоробливо сам від себе, без ніякої зовнішньої причини. А коли хто гляне в зеркало, що висить на стіні, то лице його відібється в ньому викривлене страшно. Перед тим зеркалом стрижуть і голять.

На столику, таксамо невмитім і заялозенім, як сам Макар Кузьмич, є все: гребені, ножиці, бритви, за копійку фіксатуару, за копійку пудру та за копійку сильно розпущеної кольонської води. І ціла голярня не варта більше, як пятнацять копійок.

Над дверима розлягається скреготіння хорого дзвінка. Входить старший чоловік у кожусі, в повстяних чоботах. Голова й шия завинені в бабську хустку.

Це Ераст Іванич Ягодів, хресний батько Макара Кузьмича. Служив колись за сторожа в консерваторії, тепер жиє біля Червоного Ставу та займається слюсарюванням.

— Добрийдень, Макаре — каже до Макара Кузьмича, що все це спрятує.

Цілуються. Ягодів здіймає з голови хустку, хреститься та сідає.

— Якаж то далека дорога, — каже постогнуючи. — Від Червоного Ставу до Калузьких Воріт — то не жарти!

— Як здоровлячко?

— Погано, братіку, я мав горячку.

— Що кажете? Горячку?

— Горячку. Цілий місяць лежав я; гадав, що вмру. Священик заосмотрив мене Найсвятішими Тайнами. Тепер волосся випадає. Лікар казав обстригтися. Ті нінащо, повідає, виростуть сильні. Тож — подумав я собі — піду до Макара. Замісць до кого іншого, то краще до своєка. І ліпше острижеть і грошей не візьме. Трохи, щоправда, далеко, та що то значить? Наче на прохід.

— Я дуже радо. Прошу! Макар Кузьмич вклонився ногою та вказав на крісло.

Ягодів сідає та приглядається в зеркалі. Він зовсім вдоволений із свого образу — в зеркалі видно кривий рот із тупим широким носом і очима на чолі. Макар Кузьмич накриває гостя білим простиралом.

— Я вас зовсім, до самої шкіри — каже.

— Певно, щоби я був схожий на Татарина.

— А як мається тета?

— Добре, жие собі. Недавно в майоровій була при родинах. Заплатили рубля.

— Таак... рубель. Подержіть вухо.

— Держу... Тільки не відріж мені вуха. Ой, болить! Ти мене за волосся шарпаєш.

— То нічого. Без того не обійдеться при нашій роботі. А як жиється Анні Ерастівній?

— Дочці? Добре. Тамтого тижня, в середу, висватали ми її за Шийкина. Ти чому не прийшов?

Ножиці перестають ценькати. Макар Кузьмич опускає руки та переляканий питається?

— Кого ви висватали?

— Анну.

— Що? За кого?

— За Шийкина, Прокопа Петрова. Тета його в Золотоустському завулку служить за господиню. Порядна жінка. Самособою, ми всі вдоволені. За тиждень весілля. Прийди!

— Таж що це, Ерасте Іваничу? — каже Макар Кузьмич, блідий, збентежений. — Невже? То... не може бути. Таж Анна Ераствівна... таж я мав для неї почування, хотів... Що то такого?

— Звичайно. Взяли ми тай висватали. Порядний чоловік.

На лиці Макара Кузьмича виступає холодний піт. Кладе ножиці на стіл і починає терти собі ніс пястуком.

— Я хотів — повідає. — То не може бути, Ерасте Іваничу! Я люблю її та сказав їй, що хочу женитися з нею. Тітка обіцяла. Я шанував вас наче батька,... стрижу вас усе за дурно. Все віддавав вам послуги та як мій батько помер, ви забрали канапу й десять рублів тай не відали мені. Пригадуєте собі?

— Чому не пригадував би? Пригадую! Та що з тебе, Макаре, за парубок? Чи ти парубок? Ні грошей, ні становища, ремесло марне...

— А Шийкин багатий?

— Шийкин артільщик. Має зложеної кавції тисячу пятьсот рублів. Так, братіку... Говори, не говори, а справа вже полагоджена. Відступити годі. Пошукай собі іншої судженої... Світ не кінчиться... Ну, стрижи! Чого стоїш?

Макар Кузьмич мовчить і стоїть непорушно. Потім виймає з кишені хусточку та розплакується.

— Ну, чогож!? — вспокоює його Ераст Іванич. — Дай спокій! Плаче наче баба. Бери ножиці!

Макар Кузьмич бере ножиці, хвилину дивиться на них без думки й опускає на стіл. Руки дріжать йому.

— Не можу — каже. — Не можу тепер. Сил мені не стає. Нещасливий з мене чоловік. І вона нещаслива. Ми любилися, дали собі слово, а лихі люди розлучили нас без милосердя. Ідіть собі, Ерасте Іваничу! Не можу дивитися на вас.

— То я завтра прийду, Макаре, Завтра дострижеш.

— Добре.

— Вспокійся, а я до тебе завтра вчасненько поступлю.

Половина голови Ераста Іванича вистрижена до самої шкіри, що він подобає на каторжника. Неприємно ходити з такою головою, та що зробиш? Завиває голову та шию в хустку й виходить із голярні.

Макар Кузьмич, як остався сам, сів і тихенько заплакав. На другий день рано-вранці приходить Ераст Іванич.

— Що собі бажаєте? — питається холодно. Макар Кузьмич.

— Дострижи мене, Макарцю, половина голови ще лишилася.

— Прошу гроші згори. Задармо не стрижу.

Ераст Іванич не сказав ні словечка, вийшов і ще досі має на одній половині голови голосся довґе, на другій — коротке. Стригтися за гроші вважає марнотравством і некає, аж на обстриженій половині голови відросте волосся.

Так теж парадував і на весіллі.

Розумне лікування.

Івась притиснув собі палець і кричить на ввесь рот. Мати хоче зробити йому перевязку, а дядько радить:

— Радше візьми, Івасю, палець у рот і сси його!

— Абож воно помагає? — питає здивована мати.

— Від крику помагає знаменито! — каже тихцем дядько.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На визвольну боротьбу.

На срібнім весілю гром. Теодфа Вихорка, котре уладили йому знайомі і приятелі в річницю 25-літнього ювилею його подружого житя, при веселій забаві не забуто також про рідний край, та на поклик гром. І. Форіша приявні гості зложили на визвольну боротьбу $6. Збіркою занявся гром. Иосиф Масляк. Ту жертву переслано через Обеднання.

Стефан Чорний.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На потерпівших від повені.

На хрестинах у гром. Івана Бішка приявні гості зложили $6, висилаючи ті гроші через Обеднання на вище згадану ціль. Збіркою занялися гром. Теодор Шишкович і Іван Бішко.

БОФАЛО, Н. Й.

Повенянам.

Союз Українок від. 49 переслав до Обеднання $50, призначаючи ту жертву тим нашим браттям у Галичині, які потерпіли від повені.

За Союз Українок,

М. Хоптяк, секретарка.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Матерям Біласа і Данилишина.

Гром. М. Бойчук переслав через Обеднання $4 на вище подану ціль. Ту квоту зложили: М. Микитович 1 дол., В. Бурин 1 дол., М. Бойчук 1 дол.; по 50 центів: С. Базар, Т. Копко. Разом $4.

М. Бойчук.

ЛУДЛОВ, МАСС.

На боеву акцію.

Дня 23 вересня зійшлася горстка Українців на фармі в громадянина Якима й Олени Кундиревич, де їх дочка і зять, Еверет і Марія Тронтон, справляли хрестини. При тій нагоді не забули і за старий край, а громадяни М. Федорів і М. Кульбанський зібрали $4 і вислали до Обеднання на визвольну боротьбу. Зложили по $1: М. Федрів і Я. Кундиревич. Г. Романко 30 ц., а по 25 ц.: Й. Лісевич, Т. Бойко, І. Гнида, М. Кульбанський, К. Романко, Р. Ференц; Н. Кіпець 20 ц.

М. Кульбанський.

Добра порада.

— З дня на день роблюся грубшим. Зі шкіри вискочу.

— Не робіть того. Вискочите, потім не вскочите.

Михайло Зощенко.

ПЯНИЦІ

Вкінці вийшли справді приписи міродатні для тих горожан, що не погорджують напитками. Обмежили трохи діяльність тих горожан.

Наприклад давніше, коли такий горожанин мав охоту трохи, скажімо, переїхатися трамваєм — просимо, любенький, їдь трамваєм. Чомуж би ні? Колиж не хотів трамваєм, мав охоту на залізницю — за гроші, чомуж би ні?

Єловом, давніше для тієї сорти кавалерів був до розпорядження кожний рід комунікації — їдь, чим серце забажає.

Та тепер із тим кінець. Видали приписи. Недамо собі ними нищити якийнебудь порядок. У кожній електриці можна тепер прочитати оповістку. Заборонено і т. д. допускати до комунікації пяниць. Бо такий страшно пяний гість міг би ще дістатися під колеса. А потім хай влада платить. Виключено!

Єлово чести, коли чоловік читає гуманітарні слова того розпорядку, дістане знову охоту до життя. Якжеж би ні? Дбають про тебе, піклуються тобою серденько, не дають тобі впасти під колеса.

А при цьому треба заприміти, що не йде про паперову справу, ні — то дійсне, справжнє життя. Недавно ми самі бачили, як у практиці покористувалися тим розпорядком. Не позволили пяниці їхати трамваєм.

Той добряга сидів собі в електриці тай їхав. Не можемо сказати, щоби він там спокійно сидів: не було чоловіка, якого не спокусив. А було видно, що він пяний. Мимрив щось собі під носом. Вимахував руками. Вертівся. Одначе нікого не зачепив, з ніким не зачинав собі, навіть не старався щось такого.

Попросту їхав собі, аж тут нараз більшість подорожніх стала висловлювати своє огірчення.

— Коли є такий розпорядок, — говорили — то ми дуже дивуємося, що стрічаємося в комунікації з такою категорією людей.

Тут обізвалася кондукторка:

Та як це чоловік може пізнати? Здається, що він тверезісінький, як всідає, а з бігом їзди вийде все на світло під вечір.

Підійшла до пяниці та сказала:

— Висядьте. Таж ви ще впадете мені під колеса, а потім я буду відповідати за вас.

Пічне чоловік балачку з пяницею, хоч-не-хоч виявить характер. Так воно було й тут.

Та треба вам було бачити пасажирів. Спільними силами взялися висадити того пяного товариша.

Один або другий пробував щоправда боронити його:

— Оставте його, — повідає — хай їде. Дайте йому спокій. Не торкайте його. Побачите, що ще впаде під колеса.

Та інші далі волікли його, покликалися на спочування.

— За пяниць, — кажуть — не можемо ручити. Хай собі сам впаде в халепу.

І висадили його якнайскорше.

Виволікли його на плятформу. Зупинили віз. Викинули його на дорогу.

А той зчинив бешкет: із усіх сил життя свого бороників. Тиснеться знову до воза, за всяку ціну хоче до середини. Скидають його, скоботять, щоби випустив ручку.

Розуміється, що трамвай у тій хвилі розігнався, а пяниця впав під колеса.

Мав щастя. Ще волосок — а булиб його ноги під колесами. Пів цаля далі — булаб пропала нога.

А так нічого — зовсім нічого. Тільки морду стовк собі та потовк трохи груди.

Отже нічого. І при цьому встав зараз і став клясти, що його малощо не вбили.

З пяницями біда! Коби бодай трохи розуміли це. А так? Колиб про них не дбали тверезі, рішучо падали би під колеса.

Тому тверезі люди дбають, видають комунікаційний порядок, мажуть папір і т. д.

Тай при цьому відчуваєш спочування. Бо коли чоловік пяний — то чи його тому треба зганяти зі світа?

ЧЕСНІСТЬ З ДІТЬМИ.

Чесноти треба в кожній справі, і з дітьми треба її може ще навіть більше, як з дорослими. Дитина довше памятає нечесність і швидше сама її вчиться. На жаль, багато батьків того не знають і, думаючи, що дитина всеодно „дурна", з легким серцем обманюють її, щоб тільки осягнути її послух або й зробити їй приємність, чи захоронити її від неприємности. Коли треба дитину завести, наприклад, до дентиста, то таки звичайно мати „дурить", що підемо, мовляв, до парку, чи подивитися на звірів у зоольогічнім городі, чи в гості, а вже й коли правду скаже, то упевняє, що „не буде боліти". Але коли потім таки болить, то дитина чує жаль не тільки до дентиста, а й до матери, і жаль той лишається нераз надовго і буває, що така неправда раз назавше підірве довіря, яке дитина мала й повинна мати для матери.

Ніколи не треба дітей „страшити", як це роблять, лікарем, поліцаєм, собакою, чи чим іншим „страшним", що, мовляв, прийде і возьме тебе. Дитина швидко переконається, що ніхто її не возьме, тай що ні лікар ні поліцай не такі страшні. Швидко перестане боятися, та зате й перестане вірити батькови чи матері, що видумували та страшили. І ще гірше, навчившися, що таким страшенням можна здобути собі повагу та послух, малий хлопець пічне сам видумувати та страшити меншого брата, чи сестру, чи сусідських дітей. Взагалі, виховуючи дітей, треба памятати, що вони приймають та наслідують той звичай, що бачать біля себе, і коли бачать нечесність чи чують неправду, то й самі до того привчаться.

Тільки тоді виросте дитина на чесну, не лукаву, правдомовну людину, коли без окремого навчання і проповіди вона бачить довкола себе приклади чесности і щирости і не чує лукавства й неправди. Говорячи неправду, діти дуже часто наслідують тільки ту практику, що її бачать коло себе в дорослих членів сімї, передівсім у власних батьків. Багато людей не здають собі навіть справи з того, як часто вони викручуються з якоїнебудь трохи скрутнішої ситуації, чи просто виминають поставлене питання — неправдою. Коли дитина чує, що, мовляв, „не кажи про те татови", чи „не кажи мамі", то й вона сама привчається не говорити того, що їй невигідне, а говорити те, що вигідніше.

З другого боку, не треба надто трагічно брати того факту, що дитина нераз і неправду скаже. Це роблять усі діти і це в них звичайний спосіб охорони, коли щонебудь „прошкробають". Зовсім зрозуміло, що дитина не хоче зазнати сорому чи й дістати кару за свою провину і старається її затаїти, чи представити в іншім світлі. Карати її за таку неправду нема що, але треба на неї звертати увагу та дати винуватому зрозуміти, що краще признатися до вини ніж говорити неправду. Багато гірша є злобна неправда — з зависти чи гніву, — щоби комусь зашкодити. Зате майже зовсім нешкідливі всякі фантастичні видумки, які бувають у дітей. Це теж звичайна річ, що дитина бачить світ у світлі своєї фантазії, уявляє собі всякі незвичайні речі чи пригоди та розповідає всяку небувальщину. За те теж нема чого гніватись, але, слухаючи таких оповідань, також не треба вдавати, що віриться їм, а приймати їх власне за казку тай годі.

ФЛІС.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (85)

R. MAXON

Copyright, 1932, by Edgar Rice Burroughs, Inc. Distributed by United Feature Syndicate, Inc.

K-85

Суп Ска ще далі кружляв над Тарзаном. Зловіща птиця знов розбудила в Тарзані постанову не піддаватися, поки не впаде без сил. Та він чув, що його велика сила слабне. Його гнобила тишина.

Це було страшне місце. Але накінець він добився до дна яруги та почав підноситись поволі на стіну по противнім боці. Як це мав бути його кінець, то він принаймні згине в боротьбі.

Він буде боротися проти своєї долі до останньої краплі крови. Поволі він підносив своє ослаблене тіло вгору, а його ноги сковзувалися щораз частіше. Лише щастя ратувало його від упадку вниз. Він був слабий і дихав тяжко.

Накінець він витягнув себе наверх. Був такий ослаблений, що не міг навіть відтягнутися на крок від краю небезпечної пропасти. І тут він знов почув близько над собою шум страшних крил. Суп ждав на його смерть.